

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK	7
PREDSLOV	9
1 TRANSFORMÁTORY	11
1.1 Ideálny transformátor	12
1.1.1 Indukované napätie transformátora.....	15
1.1.2 Napäťový prevod transformátora.....	16
1.1.3 Magnetické napätie ideálneho transformátora	18
1.1.4 Účinnosť ideálneho transformátora	19
1.1.5 Prepočítavanie sekundárnych veličín ideálneho transformátora na primárnu stranu	20
1.2 Náhradná schéma skutočného transformátora	21
1.2.1 Rovnováha magnetických napätí na jadre	23
1.2.2 Magnetické toky a fázorový diagram pre lineárnu náhradnú schému	24
1.2.3 Úplná náhradná schéma skutočného transformátora s prepočítanými hodnotami sekundárneho vinutia na primárne	25
1.2.3.1 Pravidlá prepočítavania sekundárnych veličín na primárne.....	26
1.2.3.2 Lineárna náhradná schéma a matematický model transformátora	28
1.2.3.3 Úplná náhradná schéma transformátora s rešpektovaním strát v železe	28
1.2.3.4 Straty v železe transformátora	29
1.2.3.5 Meranie na oddelenie strát hysteréznych a strát vírivými prúdmi	31
1.2.4 Úplná náhradná schéma skutočného transformátora s pomernými, resp. percentuálnymi veličinami.....	32
1.3 Prevádzkové stavy transformátora	35
1.3.1 Stav naprázdno jednofázového transformátora.....	35
1.3.1.1 Meranie naprázdno	35
1.3.2 Stav nakrátko jednofázového transformátora	40
1.3.2.1 Meranie nakrátko jednofázového transformátora	40
1.3.2.2 Výpočet prvkov pozdĺžnej vetvy náhradnej schémy	45
1.3.2.3 Polarita vinutia.....	49

1.3.3	Stav pri zaťažení jednofázového transformátora	49
1.4	Trojfázové transformátory	56
1.4.1	Vývoj konštrukcie trojfázového jadrového transformátora na spoločnom jadre	56
1.4.2	Spôsoby spájania trojfázových transformátorov	61
1.4.2.1	Základné zapojenia	61
1.4.2.2	Špeciálne zapojenia	63
1.4.3	Náhradná schéma, prevod a indukované napätie trojfázových transformátorov	67
1.4.4	Paralelná spolupráca trojfázových transformátorov	68
1.4.5	Vplyv zapojenia trojfázového transformátora na pôsobenie tretej harmonickkej prúdu a toku	73
1.4.5.1	Zapojenie transformátora do hviezdy	75
1.4.5.2	Zapojenie transformátora do trojuholníka	77
1.4.6	Nesymetrické zaťaženia transformátorov	79
1.5	Regulácia výstupného napätia transformátorov	82
1.5.1	Regulácia na strane VN	83
1.5.2	Regulácia na strane NN	83
1.5.3	Regulácia menších sieťových transformátorov pri odpojení od siete	83
1.5.4	Transformátory regulovateľné pri zaťažení	85
1.5.5	Tlmivková regulácia	86
1.5.6	Odporová regulácia (podľa Jansena)	86
1.6	Autotransformátory	87
1.7	Špeciálne transformátory	89
1.8	Prechodové deje v transformátoroch	89
1.8.1	Pripojenie transformátora v stave naprázdno na sieť	92
1.8.1.1	Prechodový jav pri $\alpha = \varphi_0$	93
1.8.1.2	Prechodový jav pri $\alpha = 0$	93
1.8.1.3	Prechodový jav magnetického toku ak $L_1 = \text{konšt.}$	94
1.8.1.4	Prechodový jav pri uvažovaní nasýtenia	95
1.8.1.5	Prechodový jav pri uvažovaní nasýtenia a tlmenia	97
1.8.2	Náhly skrat na transformátore	98

1.8.2.1	Prechodný jav ak $(\varphi_k - \alpha) = 0$ alebo π	100
1.8.2.2	Prechodný jav ak $(\varphi_k - \alpha) = \pm\pi/2$	100
1.9	Trojvinuťové transformátory.....	102
1.9.1	Výkon jednotlivých vinutí.....	103
1.9.2	Menovité straty.....	104
1.9.3	Napätie nakrátko.....	104
1.9.4	Impedancie a reaktancie trojvinuťových transformátorov.....	105
1.9.5	Náhradná schéma trojvinuťového transformátora.....	106
1.9.6	Meranie naprázdno.....	108
1.9.7	Meranie nakrátko.....	108
1.9.8	Určenie prvkov náhradnej schémy.....	109
1.9.9	Úbytok napätia trojvinuťových transformátorov.....	109
1.10	Prístrojové transformátory.....	109
1.10.1	Prístrojové transformátory napätia.....	110
1.10.1.1	Náhradná schéma a matematický model indukčného prístrojového transformátora napätia.....	112
1.10.1.2	Tlmenie feromagnetickrej rezonancie prístrojového transformátora napätia.....	117
1.10.2	Prístrojové transformátory prúdu.....	118
1.10.2.1	Saturácia jadra.....	121
1.10.2.2	Náhradná schéma a matematický model prístrojového transformátora prúdu.....	122
1.11	Zoznam použitej literatúry.....	125